

شرط ضمن عقد تا چه اندازه می‌توانند به زنان کمک کنند؟

Photo://iranhr.ne

شهرزاد کریمی / تحریریه مجله حقوق ما:

حق طلاق برابر برای زنان ایرانی به یک چالش تبدیل شده است. تعداد بسیار زیاد درخواست‌های طلاق از سوی زنان که بن‌بست‌های قانونی برخورد می‌کند، شاهدی بر این مدعاست. عرف و شرایط فرهنگی جامعه با تمام توان و به اشکال مختلف در حال مبارزه با این قوانین است و سعی در دور زدن یا پس زدن آن‌ها دارد. همین مسئله شاید باعث شده که گاه درهایی برای زنان باز شود.

اما چقدر امکاناتی مثل شرط ضمن عقد یا وکالت محضری برای طلاق موثر است؟ قوانین درباره مردان و درخواست‌های آنها چگونه است و آیا امیدی برای بهتر شدن اوضاع وجود دارد؟ مجله حقوق ما با **فرشته تابانیان**، وکیل دادگستری، درباره شرط ضمن عقد گفت‌وگو کرده است که در پی می‌آید.

این مطلب در شماره ۵۹ مجله حقوق ما منتشر شده است. برای دریافت رایگان فایل پی‌دی‌اف مجله، کلیک کنید

خانم تابانیان! چند سالی است که بر روی شرط ضمن عقد تأکید فراوانی می‌شود. بسیاری معتقدند زنان باید این شروط را حتما در زمان عقد مد نظر قرار دهند و از زوج بخواهند آن‌ها را بپذیرد. به عنوان یک وکیل، اولاً نظر خود شما درباره شرط ضمن عقد چیست؟ در مرحله بعد بفرمایید آیا به نظر شما بر فرض که زوج همه شروط را به صورت محضری بپذیرد، آیا این می‌تواند مساوی با حق طلاق برابر برای زن و مرد محسوب شود؟

شروط ضمن عقد ازدواج، شروطی هستند که در هنگام عقد ازدواج در سند ازدواج در قسمت «سایر شرایط» ذکر می‌شود. با توجه به قوانین موجود در ایران، فعلاً بهترین کار برای اینکه زنان بتوانند بعد از ازدواج تا حدودی استقلال خود را حفظ کنند، شروط ضمن عقد است. شروط ضمن عقد می‌توانند شامل موارد زیادی باشند که یکی از آن‌ها، شرط «وکالت در طلاق و قبول بذل» است. این شرط می‌تواند مساوی با حق طلاق برابر برای زن و مرد شود. از آنجایی که طبق شرع اسلام حق طلاق با مرد است، قانون می‌تواند مثل موارد ۶۱ گانه و یا ۲۱ گانه در سند ازدواج، این شرط را به صورت رسمی در سند ازدواج قید کند و زوج را مکلف به پذیرش آن کند.

وکالت محضری برای طلاق چیست؟ شرایطش چیست؟ آیا وکالت محضری برای طلاق می‌تواند تضمین‌کننده حقوق یک زن برای خواست طلاق در آینده شود؟

وکالت محضری برای طلاق یعنی اینکه بعد از عقد ازدواج در دفاتر اسناد رسمی زوج به زوجه وکالت در طلاق و قبول بذل بدهد. شرایط آن برای موثر بودن و اینکه در طلاق زوجه بتواند از آن استفاده کند این است که وکالت بلاعزل باشد و زوج تمامی حقوق خود را به زوجه بدهد. باید حقوق مالی زوجه در آن مشخص باشد و حتماً بلاعزل باشد که بعداً زوج نتواند از آن عدول کند.

آیا حق طلاق با بخشش کامل مهریه ممکن است؟ چرا گفته می‌شود بخشش مهریه می‌تواند شرایط برای طلاق را جدا از موافقت یا مخالفت مرد تا حدودی تضمین کند؟ قضاوت و دادگاه‌های حقوقی وقتی که زنی مهریه را می‌بخشد می‌توانند در تسریع طلاق به زن کمک کنند؟

حق طلاق با بخشش کامل مهریه فقط در صورتی ممکن است که زوج قبول بذل کند. یعنی زوج بپذیرد، و گرنه کمکی به زوجه نمی‌کند. به نظرم این اشتباه است که بدون توجه به موافقت یا مخالفت مرد بگوییم بخشش مهریه متضمن طلاق زن است. چون در هر صورت مرد باید بپذیرد. مگر در شرایط طلاق عسر و حرج که به درخواست زوجه می‌باشد و معمولاً قضاوت برای راحتی کار خود می‌گویند که حقوق مالی زوجه را ببخشند و گرنه کمکی نمی‌کند.

قانون درباره متعه یا صیغه در قوانین دست مرد را بسیار باز گذاشته و شرایط برای اعتراض زن در این رابطه بسیار محدود است.

از آن سو عملاً محدودیت در درخواست طلاق برای زنان وجود دارد. چون قوانین این موضوع را دلیل برای طلاق نمی‌دانند و همراهی نمی‌کنند. آیا اگر زن معتقد باشد همسر صیغه‌ای شوهرش خیانت محسوب می‌شود، چگونه می‌تواند از امکانات قانونی به نفع خودش استفاده کند؟

در یکی از شروط ۲۱ گانه یا ۶۱ گانه که در سند ازدواج است، مسأله ازدواج دوم شوهر می‌باشد. با توجه به اطلاق ازدواج در این بند، بیشتر قضات اعتقاد دارند که اگر ثابت شود، حتی اگر موقت باشد، زن این حق را دارد که درخواست طلاق به علت ازدواج مجدد شوهر را مطرح کند.

در نظام قضایی ایران اگر مردی تصمیم بگیرد همسرش را پس از پرداخت مهریه طلاق دهد، آیا مانعی بر سر راهش می‌گذارد؟ شرایط برای زنان چگونه است؟

مرد هر وقت بخواهد می‌تواند طی مراحل قانونی زنش را طلاق دهد و حتی در صورت مخالفت زن هم طلاق داده می‌شود.

پیچیدگی قضایی برای درخواست طلاق زنان و اعمال سلیقه‌ای قانون چقدر در اطاله پرونده‌های درخواست طلاق زنان موثر است؟

طلاق به درخواست زوجه مراحل زیادی دارد. زوجه باید عسر و حرج خود را ثابت کند. این باعث طولانی شدن روند دادرسی می‌شود. همچنین چون فقط مصادیق عسر و حرج در قانون آمده و برای زنان متفاوت می‌باشد بنابراین باعث اعمال سلیقه قضات در این موارد می‌شود.

لوايح مربوط به حق طلاق زنان در مورد ازدواج مجدد تا چه در تمام این سال‌ها توانسته‌اند از فیلتر مجلس و شورای نگهبان گذر کنند؟ آیا وضعیت قوانین مربوط به طلاق برای زنان نسبت به ده سال قبل بهتر شده یا سختگیرانه‌تر؟

قانون جدید خانواده به زنان کمک کرده است و نسبت به قوانین قبلی بهتر است. هر چند هنوز راه زیادی برای برابری حقوق زن و مرد مانده است.

با توجه به جو فرهنگی امروز ایران (نیازها و درخواست‌ها و ظرفیت‌ها) به نظر شخص شما و با توجه به تجربیات حقوقی‌تان چقدر حق طلاق برابر نیاز جامعه امروز ایران است؟

فرهنگ مردان و زنان بسیار بهتر شده است. آگاهی افزایش پیدا کرده و نظر مردم در مورد ازدواج یک طرفه به یک ازدواج برابر رسیده است. رسانه‌ها در این مورد می‌توانند کمک کنند. می‌توان امیدوار بود که مردان بیشتری به حقوق برابر زنان همراهی کنند.

در شرایطی که مردی تحت هیچ شرایطی راضی به طلاق همسرش نمی‌شود و سال‌ها دادگاه به طول می‌انجامد، به نظر شما بعنوان یک حقوق‌دان، آیا می‌شود به صراحت گفت حق سال‌ها زندگی یک انسان در پیچ و خم راهروهای دادگاه تلف می‌شود و زندگیش تحت تاثیر قرار می‌گیرد؟ آیا به نظر شما خود این مسئله به تنهایی حق‌کشی زیر سایه قانون نیست؟ نظر‌تان درباره حق طلاق برابر چیست؟

من زنان زیادی را دیدم که فقط برای اینکه مردان را برای طلاق تحت فشار قرار دهند، مهریه و نفقه خود را مطالبه کرده‌اند. این خود باعث زیاد شدن پرونده‌های دادگاه خانواده می‌شود. زنان زیادی برای این که بتوانند طلاق بگیرند در دادگاه‌های خانواده عمر خود را تلف کرده‌اند. سال‌ها زندگی آن‌ها هدر می‌رود. زندگی که می‌توانست با جدا شدن دو نفر از هم بهتر و راحت‌تر پیش برود، فقط به دلیل اینکه قانون حق طلاق را برای مردان داده است و مردان گاه از این حق خود سوءاستفاده می‌کنند، باعث نابودی زندگی دو نفر می‌شود. این یک نوع حق‌کشی است که متأسفانه حمایت قانونی هم می‌شود.

